

'T GENTSCH SPANT DE KRUUNE
"Kust nu mijn kloefkes"

DE KLOEFKES

zangwijze: " 't Vliegerke"

*Ziet ze lachen, Mie en Piet
Omdak'ik kloefkes droage.
Moar beschoamd en ben ik niet
En in 't gehiel toch niet.
Vanwoar dan al die kloefkes zijn,
dat zeg ik, niet verlegen,
'K hèn ze gelijk gruut en klein
Van 't Komiteit gekregen*

Refrein

*Dames en hieres,
ge zie mij tons
Altijd floreren
mee kloefkes an
't Es nie veur t'stoefen
moar 'k droag altijd
mijn witte kloefkes
van 't Komiteit.*

" 't Komiteit"

"*Het komiteit*" waarvan sprake in het lied was tijdens de beginjaren van de Eerste Wereldoorlog tot stand gekomen onder de bescherming der gezanten van Spanje, Nederland, de Verenigde staten te Londen, Brussel, Berlijn, Parijs en Den Haag. Voluit heette het: "Commission for relief in Belgium". In het Nederlands: "Nationaal Komiteit voor Hulp en Voeding".

De grootste bijdrage kwam echter van de Amerikaanse "Rockefeller Foundation" die zo maar eventjes 5 miljoen frank stortte. Van alle ingezamelde fondsen kwam 50% uit de V.S. Een van de beschermheren was Brand Whitlock, de Amerikaanse ambassadeur te Brussel, die aldaar ook een van de belangrijkste lanen naar hem genoemd kreeg.

"Wilsonspek en lutsepoepe"

Deze organisatie hield zo ongeveer het midden tussen een liefdadige instelling, een O.C.M.W. en een rantsoeneringsadministratie. De hoofdtak bestond erin voedsel, kleren en schoeisel te verdelen. Anderen konden deze waren daar aan gunstprijzen kopen. Heel wat voedsel kwam uit Amerika en werd via het Neutrale Nederland ingevoerd. Zo hadden behoeftigen bvb. een kaart waarmee ze om de 14 dagen bepaalde producten gratis konden verkrijgen: 250 gr bonen, 250 gr spek (13 ton ingevoerd in België in het eerste oorlogsjaar alleen!) Al heel snel door de bevolking "Wilsonspek" genoemd naar de toenmalige Amerikaanse president - vet en erwten. Vrouwen van soldaten kregen alle maanden 3 fr. zakgeld.

"Mijkt-U"

Toen de Amerikanen in 1917 in de strijd betrokken raakten, stopte de Amerikaanse steun, maar de organisatie bleef bestaan. Te Antwerpen bestond ze zelfs nog in 1919. Een krantenartikel uit april van dat jaar spreekt o.a. over 250 gr spek, 500 gr reuzel, rijst en bonen. Wegens zijn rare smaak en geur werd het

Wilsonspek ook wel eens "mijkt-U" (Mijdt U) genoemd. Mensen die toentertijd aan kostbare boter geraakten mengden die met een mengsel van water en bloem, waarna het gekookt werd. De boter veranderde dan in een wiebelwaggelend smeersel, een soort dikke boterpudding of "*lutsepoepe*".

Plaatselijke Bevoorradingcommissies

Na 1919 werden "Het Komiteit" vervangen door de "P.C.B.'s" of "Plaatselijke Bevoorradingcommissies". Zij zorgden voor de verdeling van voedsel, kleding en brandstof die door de bezetter ter beschikking werd gesteld. Deze P.C.B.'s werden overkoepeld door een provinciaal orgaan en ingedeeld in een soort intercommunales. Zo waren de Gentse bonnen ook inwisselbaar bij de handelaars van de "Gent-groep": Ledeberg, St.-Amandsberg en Gentbrugge. Deze bonnen waren uitbetaalbaar uitsluitend aan de leveranciers aan het winkel van het Komiteit op de Kuiperskaai nr. 8 van 10 tot 12 uur. De bonnen vermeldden een aanvangs en een einddatum die liep van de laatste der maand tot de eerste der daaropvolgende maand.

"Bij den aanvang der bezetting beval de Duitse Overheid, dat de aanpalende plaatselijkheden: Ledeberg, Gendbrugge en St.-Amandsberg, één enkel bestuur zouden uitmaken met dit der stad Gent, die, met eene ongemene bereidwilligheid, aan elk der drie gemeenten, wekelijks de noodige fondsen ter beschikking stelde voor regeling der kosten van bestuur, Werk der Volksvoeding, vergelding ten behoeve der behoeftige gezinnen, waarvan de steun hun door den oorlog is ontnomen,..."

Schoenen waren in die tijd schaars en vooral onbetaalbaar zodat er ineens heel veel vraag was naar klompen met als pijnlijk gevolg dat de klompenmakers daar letterlijk brood in zagen en hun prijzen de hoogte injoegen. Daarom werd er een nationale klompencentrale opgericht waaruit de lokale comités hun klompen ontvingen.

Te St.-Amandsberg alleen al, bvb. werden er in totaal 6.734 paar klompen met een totale waarde van 12.386,75 toenmalige BEF, uitgedeeld. Een inwoner uit Wetteren vertelt hoe in 1917 een honderdtal kinderen met witte kloefkens van " 't Komiteit" hun plechtige communie deden. Je kan je voorstellen welk een geklepper dat moet geweest zijn, daar in de kerk.

Geen wonder dus dat de mensen dankbaar waren. De bonnen van het "Hulp- en Voedingskomiteit van Swynaerde" vermeldden zelfs onderaan de tekst: "Hulde en dank aan Amerika."

"*Ziet ze lachen, Mie en Piet*" zegt het liedje, en daar hadden de arme lieden dus wel reden genoeg toe.

Kloefkens en een soarzie

Wie helemaal niet tevreden was met zijn kloefkens, was Alfred Van Eetvelde uit Lokeren. Toen hij in 1916 als 16-jarige door de Duitsers opgeëist werd om

COMMISSION FOR RELIEF IN BELGIUM
Comité Provincial de Secours et d'Alimentation
 Provinciaal Steun- en Voedingskomiteit
 STAD GENT VILLE DE GAND

GOED VOOR BON POUR
 250 GRAMMES
 BROOD DE PAIN

IMP. F. & R. BUYCK FRÈRES

LA VILLE DE GAND STAD GENT

Bon pour Goed voor

L'ACQUISITION de DEN AANKOOP van:
 Twee-honderd-vijftig grammes BROOD
 Deux-cent-cinquante grammes DE PAIN
 f250 Gr.

IMP. F. & R. BUYCK FRÈRES

STAD GENT
 STEDELIJK WERK DER VOEDING

GOED VOOR **3** BON POUR
 DRIJ BROEDEN TROIS PAINS

Namakers zullen vervolgd worden

Nationaal Hulp- en Voedingskomiteit
 Hulp aan de behoeftige Werklozen
 Plaatselijk en Gewestelijk Komiteit Gent-Groep

GOED voor den aankoop van **1/4 frank**
 waren voor eene waarde van

te koop in de winkels van het Komiteit van de Gemeenten: Gent, Lekeberg, Amandberg en Cnabrugge bij de handelaars.
 Deze bon is uitbetaald aan de legering van het winkel van het Komiteit, nummer n° 8, van 10 tot 12 uur, tot den 31 December 1916. Na dezen datum is hij zonder waarde.
 Den 1 November 1916

Hulp- en Voedingskomiteit van Swynaerde

Goed voor **EENEN HALVEN frank**

 Brood - Vleesch - Vet of Kolen

De Voorzitter,
 Baron Idès della Faille d'Huyse.
De Schatbewaarder
 Hector De Pril.

Hulde en dank aan Amerika.

- 1 & 2. Gentse broodkaarten van 250 gr. van de Commission for Relief in Belgium. Druk. F. & R. Buyck gebroeders.
3. Stad Gent. Stedelijk werk der Voeding. Bon voor 3 broden. Zicht op klokkentoren van het Belfort met draak. Get. R. Dellaert, secretaris en schepen-voorzitter C. Heynderyckx. Op namaak stonden strenge straffen. Drukkerij Rob. Collier & Cie, (Oud huis Jacquain) Gent.
4. Aankoopbon van 1/4 fr. of 0,25 centiemen van het Nationaal Hulp- en Voedingskomiteit. Hulp aan behoeftige werklozen. Plaatselijk en Gewestelijk Komiteit Gent-Groep, december - november 1916. Gehandtekend door de schatbewaarder en de voorzitter.
5. Bon van een halve frank voor winkelwaren, brood, vlees, vet of kolen van het Hulp- en Voedingskomiteit van Swynaerde, ondertekend door ere-voorzitter E.H. Ed. Schuttyzer (pastoor), voorzitter baron Idès della Faille d'Huyse, schrijver Henri Veys en schatbewaarder Hector De Pril. Vermelding onderaan: Hulde en dank aan Amerika.

Verzameling E. Levis

juist achter het Noordfranse front te gaan werken, kreeg hij van het Komiteit een paar klompen en een deken. Daar hadden ze hem gezegd dat hij maar moest meegaan, om dan ter plaatse te weigeren als men hem aan het werk wilde zetten. Ze hebben die raad gevolgd, de 200 mannen van Lokeren maar ze hebben geweten aan welke prijs. Ze hebben zoveel slaag gekregen dat de Duitsers de Franse bevolking van de gemeenten waar zij doortrokken, verbod gaven op straat te komen wanneer zij naar hun kamp terugstropelden. Maanden hebben ze daar moeten leven van één grijs soldatenbrood per persoon om de vier dagen en toen zijn ze toch maar gaan werken. Daarvoor kregen ze een kom bietensoep, 250 gr brood en 30 pfennig ("Judaspennings") per dag. In 1973 kreeg den duts daar van het Dankbare Vaderland - La Patrie Reconnaissante 141 fr. oorlogspensioen per 3 maanden voor.
Kust nu mijn kloefen!

Eddy "Den Twiedekker" LEVIS

BIBLIOGRAFIE

J. De Meuter: *"Ledeberg. Plaatselijk hulp en Voedingscomiteit. Een jaar oorlog Augustus 1914 - Augustus 1915. Verslag der Oost-Vlaamse afdeling van het Nationaal Hulp- en Voedingscomiteit achtigvol opgedragen."*

Drukkerij Jules de Vreese, Ledeberg, 4 aug. 1915.

"Nieuwe kloefkes van 't Komiteit", krantenknipsel Gent (?), januari 1973.

"Soep was oud. Nog meer kloefkes", krantenknipsel Gent (?), do. 15 maart 1973.

"En nog ne kloef". Relas van A. Van Eetvelde, Lokeren. Krantenknipsel Gent (?) maart 1973.
